

Οδηγίες χορήγησης πρωτοκόλλου συλλογής δεδομένων αφηγηματικού λόγου (μέσω της εφαρμογής <https://apps.ilsp.gr/planv/augmented-narrative/#/>)

Περιεχόμενα

1. Συνθήκες χορήγησης – Οδηγίες ηχογράφησης	2
2. Οδηγίες χρήσης της εφαρμογής.....	3
3. Λίστα δοκιμασιών - Σύνομη περιγραφή	8
4. Οδηγίες χορήγησης-εκπαίδευσης λόγου	9
4.1. Σύνομη ενημέρωση	9
4.2. Δοκιμαστική ηχογράφηση	9
4.3. Χορήγηση δοκιμασιών-Οδηγίες εκπαίδευσης λόγου.....	9

1. Συνθήκες χορήγησης – Οδηγίες ηχογράφησης

- Η διαδικασία πρέπει να γίνει σε ήσυχο χώρο, χωρίς εξωτερικό θόρυβο και χωρίς την παρουσία άλλων. Ο θόρυβος είτε από εμάς (κινήσεις μας, τηλέφωνα, χαρτιά κ.λπ.) είτε από το εξωτερικό περιβάλλον (πόρτες, συνομιλίες απ' έξω, θόρυβος δρόμου) καταστρέφει την ποιότητα των δεδομένων. Πρέπει να φροντίσουμε να μην υπάρχουν διακοπές από τρίτους για όσο διαρκέσει η διαδικασία και να προκαλείται ο ελάχιστος δυνατός θόρυβος είτε από κινήσεις του συμμετέχοντα είτε από δικές μας κινήσεις.
- Για την καλύτερη δυνατή ποιότητα των δεδομένων, η ομιλία του εξεταστή, συμπεριλαμβανομένης και της λεκτικής ενθάρρυνσης, πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο, ώστε η φωνή του εξεταστή να μην επικαλύπτει τη φωνή του συμμετέχοντα. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μη λεκτικά μέσα για ενθάρρυνση (π.χ. κούνημα κεφαλιού, εκφράσεις προσώπου, επαφή με τα μάτια) αντί για λεκτικά (π.χ. «ναι», «μάλιστα», «μμ», «χμ»).

Αν χρειαστεί παρέμβαση από τον εξεταστή (σύμφωνα με τις οδηγίες της υποενότητας 4.3: Χορήγηση δοκιμασιών-Οδηγίες εκμαίευσης λόγου), βεβαιωνόμαστε ότι αυτή η παρέμβαση γίνεται την ώρα που ο συμμετέχων δεν μιλάει, ώστε να μην σκεπάσουμε τη φωνή του.

- Κρατάμε μια σταθερή θέση ηχογράφησης για κάθε συμμετέχοντα, ώστε η απόσταση από το laptop/μικρόφωνο να μη διαφέρει από συμμετέχοντα σε συμμετέχοντα.
- Ο συμμετέχων πρέπει να έχει μπροστά του την οθόνη του υπολογιστή. Καλό είναι να μη στεκόμαστε δίπλα του όσο αφηγείται, ώστε να μη δίνεται η εντύπωση ότι βλέπουμε μαζί τα ερεθίσματα και κάνουμε μαζί τις δοκιμασίες. Γι' αυτό, μπορούμε να στεκόμαστε διαγώνια κοντά του, ώστε να έχουμε και πρόσβαση στην οθόνη και οπτική επαφή μαζί του.
- Για τη χρήση της εφαρμογής προτείνεται ο browser Mozilla Firefox ή ο Google Chrome (όχι ο Microsoft Edge). Προτείνεται το άνοιγμα της εφαρμογής σε παράθυρο ανώνυμης περιήγησης.
- Προτείνεται να μην χρησιμοποιούνται την ώρα της ηχογράφησης άλλες εφαρμογές στον υπολογιστή, ούτε να υπάρχουν πολλά ανοιχτά παράθυρα στον browser.
- Εξ αποστάσεως χορήγηση: Κατά την εξ αποστάσεως εφαρμογή του πρωτοκόλλου ακολουθούνται οι ίδιες οδηγίες χρήσης της εφαρμογής, χορήγησης των δοκιμασιών και εκμαίευσης λόγου που περιγράφονται στον παρόντα οδηγό. Η εξ' αποστάσεως χορήγηση πραγματοποιείται μέσω της διαδικτυακής εφαρμογής, με τον συμμετέχοντα να βρίσκεται στον δικό του χώρο. Απαραίτητη είναι η χρήση υπολογιστή από τον συμμετέχοντα και τον ερευνητή και η σύνδεση στο διαδίκτυο και από τους δύο. Η εξ αποστάσεως χορήγηση πραγματοποιείται στο περιβάλλον τηλεδιάσκεψης (μέσω οποιασδήποτε πλατφόρμας επιτρέπει διαμοιρασμό οθόνης, π.χ. skype, zoom, Microsoft Teams κ.λπ.). Ο συμμετέχων διαμοιράζεται την οθόνη του με τον ερευνητή, ώστε ο δεύτερος να μπορεί να παρέχει βοήθεια κατά την πλοήγηση στην εφαρμογή (εισαγωγή στοιχείων σύνδεσης, ενεργοποίηση και τερματισμός ηχογράφησης, μετάβαση σε επόμενη δοκιμασία κ.λπ.). Η

ηχογράφηση πραγματοποιείται με το μικρόφωνο του υπολογιστή του συμμετέχοντα, το οποίο ενεργοποιεί ο ίδιος, με τη βοήθεια του ερευνητή, αν χρειαστεί.

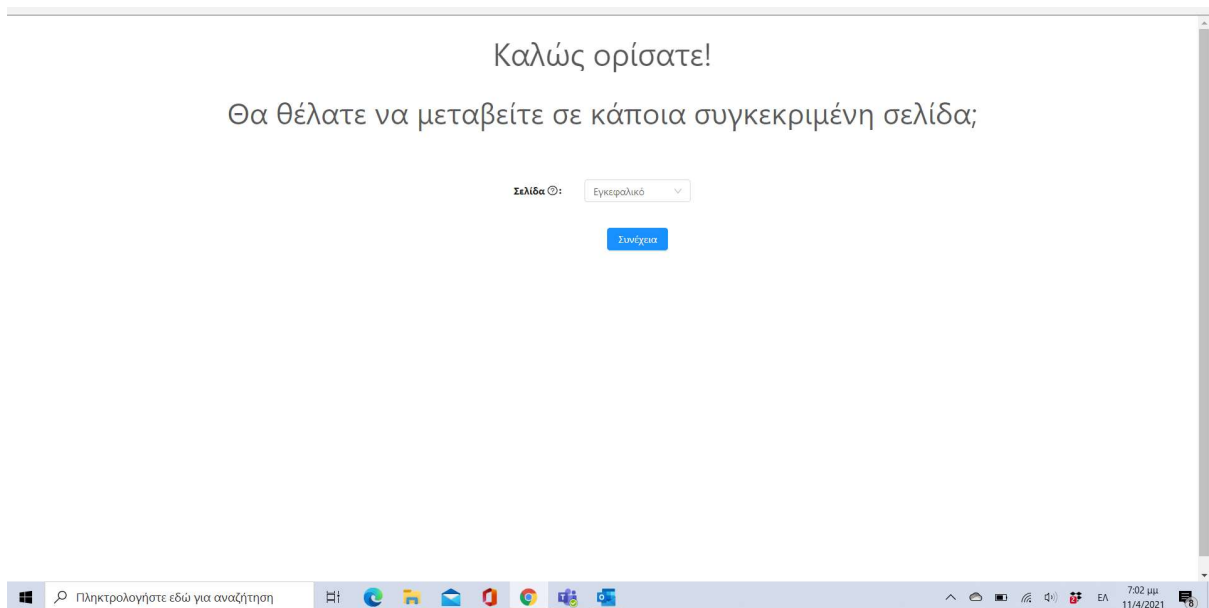
Προσοχή: Κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης των δοκιμασιών από τον συμμετέχοντα, το μικρόφωνο του ερευνητή πρέπει να είναι κλειστό, έτσι ώστε να μην υπάρχει καμία αλλοίωση του ηχητικού σήματος από θόρυβο που προέρχεται από τον ερευνητή. Δεν διακόπτουμε τον συμμετέχοντα την ώρα που αφηγείται, ανοίγοντας το μικρόφωνό μας. Σε περίπτωση που χρειαστεί να παρέμβουμε, περιμένουμε να ολοκληρώσει το εκφώνημά του και στη συνέχεια ανοίγουμε το μικρόφωνό μας. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγονται οι ηχητικές επικαλύψεις κατά τη διάρκεια της παραγωγής λόγου από τον συμμετέχοντα.

2. Οδηγίες χρήσης της εφαρμογής

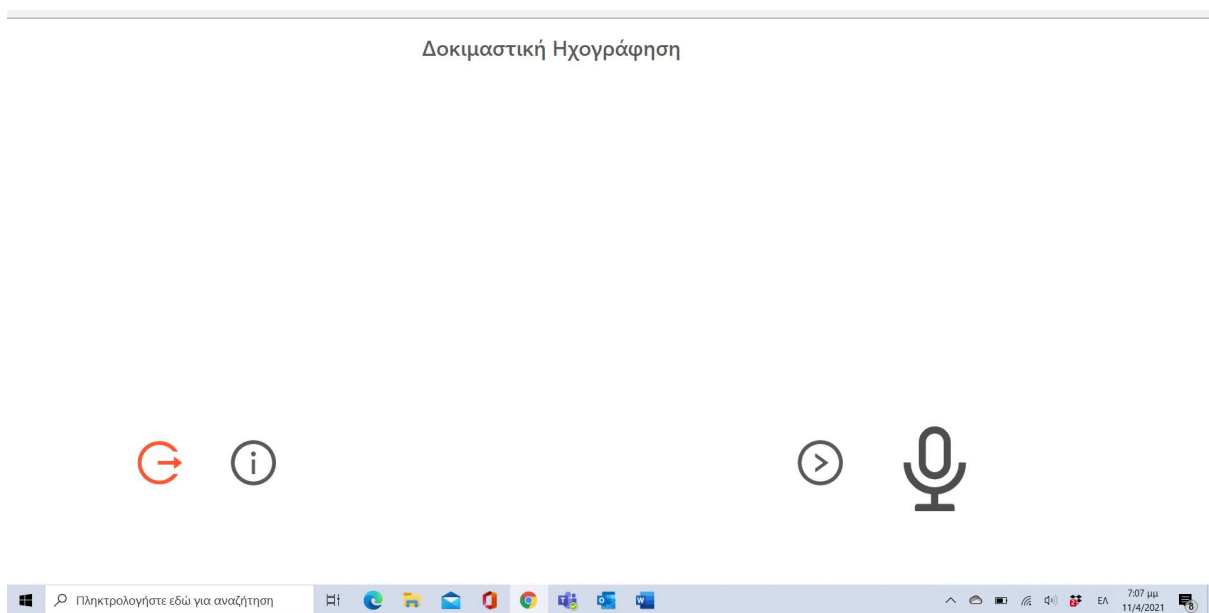
Αρχικές οθόνες

Η διαδικασία αρχίζει με την εισαγωγή του username και password του συμμετέχοντα. Τα στοιχεία εισόδου που χρησιμοποιούμε για τους συμμετέχοντες βρίσκονται στο αρχείο [participants_data.xlsx](#). Στην καρτέλα «participants_data_ANIMUS» βρίσκονται οι λογαριασμοί των συμμετεχόντων της Animus (000-299), ενώ στην καρτέλα «participants_data_other_SLPs» βρίσκονται οι λογαριασμοί που μπορούν να χρησιμοποιήσουν άλλοι λογοθεραπευτές εκτός της Animus (300-599). Το username του κάθε συμμετέχοντα ταυτίζεται με την κωδικοποιημένη ονομασία του (ID) και τον αντιστοιχίζει με τα δημογραφικά στοιχεία και τα δεδομένα του ιστορικού του, τα οποία εισάγονται στο αρχείο participants_data.xlsx. Το ίδιο ID εισάγεται για κάθε συμμετέχοντα και στο αρχείο [scores_data.xlsx](#), στο οποίο καταχωρίζεται η βαθμολογία του στα διάφορα τεστ αξιολόγησης.

Πατώντας το κουμπί submit, μεταφερόμαστε στην αρχική οθόνη της εφαρμογής. Όταν μπαίνουμε για πρώτη φορά, επιλέγουμε πάντα την πρώτη δοκιμασία («Εγκεφαλικό») και συνεχίζουμε με τις επόμενες. Οι δοκιμασίες χορηγούνται σειριακά.

Πατώντας «Συνέχεια» εμφανίζεται η οθόνη της δοκιμαστικής ηχογράφησης:

Πατώντας το μικρόφωνο, το ενεργοποιούμε (το χρώμα του γίνεται κόκκινο) και μπορούμε να ηχογραφήσουμε δοκιμαστικά (για οδηγίες, βλ. υποενότητα 4.2 «Δοκιμαστική ηχογράφηση»). Όταν ολοκληρώσουμε την ηχογράφηση, πατάμε πάλι το μικρόφωνο για να το κλείσουμε. Εμφανίζεται τότε ένας player, με τον οποίο μπορούμε να ακούσουμε ό,τι ηχογραφήθηκε.

Δοκιμαστική Ηχογράφηση

- Πληκτρολογήστε εδώ για αναζήτηση
- Όταν ολοκληρώσουμε τη δοκιμαστική ηχογράφιση, πατάμε το κουμπί «επόμενο» για να προχωρήσουμε στις δοκιμασίες.
 - Πατώντας το κουμπάκι «info» εμφανίζονται οι οδηγίες χρήσης της εφαρμογής.
 - Πατώντας το κουμπί «έξοδος», βγαίνουμε από την εφαρμογή.

Οθόνες δοκιμασιών

Η οδηγία κάθε δοκιμασίας υπάρχει σε γραπτή μορφή, αλλά μπορούμε να την ακούσουμε και ηχογραφημένη, πατώντας το μαύρο μεγάφωνο. Καλό είναι να δοθούν οι οδηγίες προφορικά, σύμφωνα με τον οδηγό εκμείευσης λόγου, που ακολουθεί (Υποενότητα 4.3: Χορήγηση δοκιμασιών-Οδηγίες εκμείευσης λόγου).

Αφού έχουν δοθεί οι οδηγίες και έχουν παρουσιαστεί τα ερεθίσματα της κάθε δοκιμασίας, στη συνέχεια πατάμε το εικονίδιο του μικροφώνου για να ξεκινήσει η ηχογράφιση. Με αυτό τον τρόπο, το μικρόφωνο ενεργοποιείται και γίνεται κόκκινο.

Κοιτάξε πρώτα όλες τις εικόνες με τη σειρά. Μετά πείτε μου τι συμβαίνει σε αυτές σαν μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος.

Όταν τελειώσει η αφήγηση, **πατάμε πάλι το εικονίδιο του μικροφώνου** για να το κλείσουμε και να σταματήσει η ηχογράφηση. Εμφανίζεται τότε ένας player με τον οποίο μπορούμε να ακούσουμε τι ηχογραφήθηκε.

Κοιτάξτε πρώτα όλες τις εικόνες με τη σειρά. Μετά πείτε μου τι συμβαίνει σε αυτές σαν μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος.

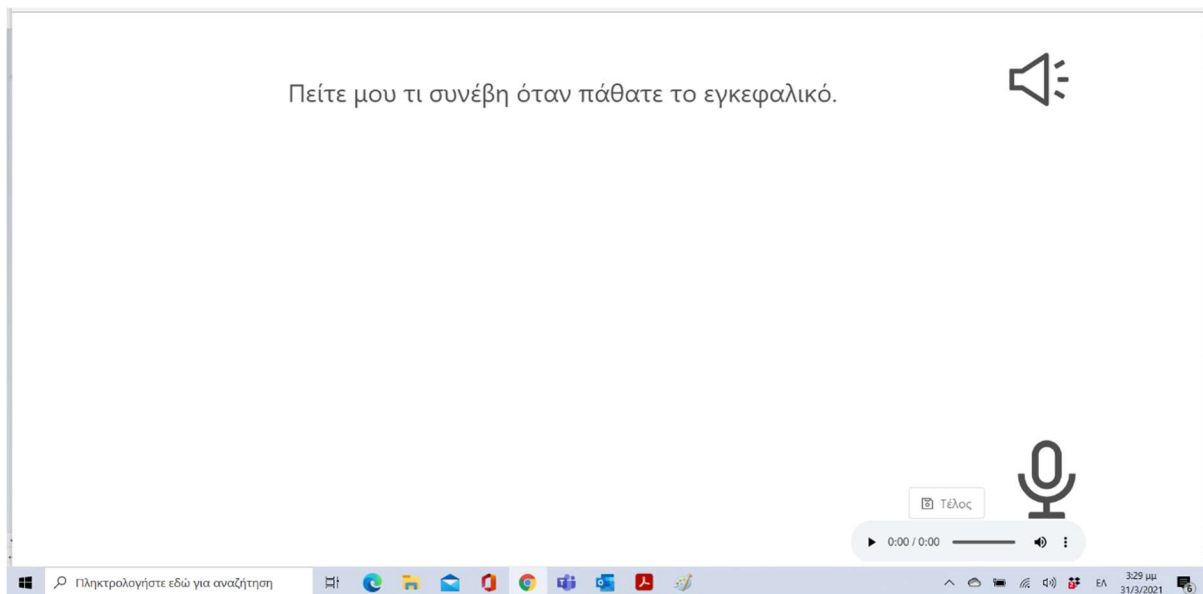
▶ 0:00 / 0:04

Πατώντας το play, μπορούμε, αν θέλουμε, να ακούσουμε τι ηχογραφήθηκε (δεν είναι ανάγκη να ακούσουμε όλο το αρχείο) . Αν για οποιονδήποτε λόγο η ηχογράφηση δεν έγινε σωστά και θέλουμε να την ξανακάνουμε, μπορούμε να ξαναπατήσουμε το μικρόφωνο για να γίνει νέα ηχογράφηση. Το μικρόφωνο γίνεται πάλι κόκκινο, ηχογραφούμε και στη συνέχεια το ξαναπατάμε για να το κλείσουμε. Πατώντας το κουμπί “Επόμενο”, υποβάλλουμε πάντα την τελευταία ηχογράφηση και προχωράμε στην επόμενη δοκιμασία.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Δεν πατάμε το κουμπί του μικροφώνου δεύτερη φορά μετά την ολοκλήρωση της ηχογράφησης, παρά μόνο αν είμαστε σίγουροι ότι θέλουμε να την ξανακάνουμε. Αν το ξαναπατήσουμε, δηλαδή αν επανενεργοποιήσουμε το μικρόφωνο, η ηχογράφηση που έγινε προηγουμένως σβήνεται και “γράφεται” πάνω σε αυτή νέα ηχογράφηση.

Συνεχίζουμε με τον παραπάνω τρόπο για να ολοκληρώσουμε τις δοκιμασίες και στην τελευταία δοκιμασία πατάμε το κουμπί “Τέλος”.

Αν για κάποιο λόγο θέλουμε να διακόψουμε τη χορήγηση, αυτό μπορεί να γίνει μόνο αν ολοκληρωθεί μία δοκιμασία. Στο τέλος της δοκιμασίας, αφού ολοκληρωθεί η ηχογράφηση της αφήγησης, κλείνουμε το μικρόφωνο για να “σωθεί” η ηχογράφηση. Στη συνέχεια μπορούμε να πατήσουμε το κουμπί «Εξοδος» ή να κλείσουμε το παράθυρο. Θα πρέπει να έχουμε σημειώσει ποιες δοκιμασίες έχουν γίνει, ώστε την επόμενη φορά που θα μπούμε στην εφαρμογή να μεταβούμε στην επόμενη δοκιμασία από αυτή που είχαμε ολοκληρώσει. Όταν είμαστε έτοιμοι να συνεχίσουμε, ξαναμπαίνουμε στην εφαρμογή με τον ίδιο λογαριασμό συμμετέχοντα (δηλ. ίδιο username και password). Στη συνέχεια, από την αρχική οθόνη επιλέγουμε τη δοκιμασία που θέλουμε και πατάμε «Συνέχεια».

3. Λίστα δοκιμασιών - Σύντομη περιγραφή

Μέρος Α: Δοκιμασίες του πρωτοκόλλου AphasiaBank

Δοκιμασία παραγωγής ελεύθερης αφήγησης

1. **Η ιστορία του εγκεφαλικού (stroke story):** Πρόκειται για μια προσωπική αφήγηση του περιστατικού του εγκεφαλικού επεισοδίου.

Αν η δοκιμασία χορηγείται σε υγιείς ομιλητές ή σε ομιλητές των οποίων η αφασία είναι αποτέλεσμα άλλης πάθησης ή τραυματισμού, τότε η ιστορία αυτή αντικαθίσταται από την ιστορία κάποιου σημαντικού περιστατικού που αφορά την υγεία τους (βλ. υποενότητα 4.3: Χορήγηση δοκιμασιών-Οδηγίες εκμείωσης λόγου).

Δοκιμασίες κατευθυνόμενης αφήγησης άγνωστης ιστορίας με υποστήριξη από οπτικά ερεθίσματα (σειρές εικόνων ή μεμονωμένης εικόνας)

2. **Η ιστορία της ομπρέλας (Refused umbrella):** Εκμαιεύεται με μια σειρά 6 εικόνων, οι οποίες απεικονίζουν μια απλή ιστορία. Ο συμμετέχων αφηγείται κοιτάζοντας παράλληλα τις εικόνες.
3. **Η ιστορία της διάσωσης της γάτας (Cat rescue):** Εκμαιεύεται με μια μεμονωμένη εικόνα στην οποία συμβαίνουν διάφορα γεγονότα. Ο συμμετέχων αφηγείται κοιτάζοντας παράλληλα την εικόνα.

Δοκιμασία παραγωγής γνωστής ιστορίας

4. **Η ιστορία της Σταχτοπούτας (Cinderella):** Εκμαιεύεται με τη βοήθεια ενός εικονογραφημένου μικρού βιβλίου, από το οποίο έχει αφαιρεθεί το κείμενο, που απεικονίζει τα βασικά γεγονότα του κλασικού παραμυθιού της Σταχτοπούτας. Ο συμμετέχων αφηγείται χωρίς να κοιτάζει τις εικόνες.

Μέρος Β: Δοκιμασίες πρωτοκόλλου ΘΑΛΗ

Δοκιμασία κατευθυνόμενης αφήγησης άγνωστης ιστορίας με υποστήριξη από εικόνες

5. **Η ιστορία του πάρτι:** Εκμαιεύεται με μια σειρά 6 εικόνων που απεικονίζουν μια πρωτότυπη απλή ιστορία. Ο συμμετέχων αφηγείται κοιτάζοντας παράλληλα τις εικόνες.

Δοκιμασία επαναφήγησης ηχογραφημένης άγνωστης ιστορίας με υποστήριξη από εικόνες

6. **Η ιστορία των δύο νέων και του δαχτυλιδιού:** Ο συμμετέχων ακούει μια ηχογραφημένη πρωτότυπη ιστορία, η οποία έχει τη δομή κλασικού παραμυθιού. Στη συνέχεια την επαναφηγείται με τη βοήθεια 5 εικόνων που αντιπροσωπεύουν σημαντικά γεγονότα της ιστορίας.

Δοκιμασία επαναφήγησης ηχογραφημένης γνωστής ιστορίας χωρίς υποστήριξη από εικόνες

7. **Η ιστορία του λαγού και της χελώνας:** Ο συμμετέχων ακούει ηχογραφημένο τον μύθο του λαγού και της χελώνας του Αισώπου (πρωτότυπη απόδοση). Στη συνέχεια την επαναφηγείται χωρίς τη βοήθεια εικόνων.

4. Οδηγίες χορήγησης-εκμαίευσης λόγου

4.1. Σύντομη ενημέρωση

Ξεκινάμε με μια σύντομη ενημέρωση που δεν ηχογραφείται. Εξηγούμε τη διαδικασία και τον στόχο της. Χρησιμοποιούμε το παρακάτω λεκτικό, κατά περίπτωση.

«Σήμερα θα σας ζητήσω να πείτε μερικές ιστορίες, τις οποίες θα ηχογραφήσουμε. Θα ήθελα να πείτε με τα δικά σας λόγια τις ιστορίες που θα σας δείχνω στον υπολογιστή και να μιλήσετε όσο περισσότερο μπορείτε. Δεν εξετάζουμε εσάς προσωπικά, ούτε θα βαθμολογήσουμε αυτά που θα πείτε. Ο λόγος που το κάνουμε είναι γιατί θέλουμε να μας βοηθήσετε να μαζέψουμε όσο περισσότερες πληροφορίες μπορούμε από όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους σαν κι εσάς, γιατί μας ενδιαφέρει να καταλάβουμε καλύτερα τα χαρακτηριστικά της ομιλίας σας. Έτσι θα μπορέσουμε να σας βοηθήσουμε καλύτερα.»

«Επειδή είναι σημαντικό να ηχογραφήσουμε τη φωνή σας όσο γίνεται πιο καθαρά, θα προσπαθήσουμε, κι εσείς κι εγώ, να μην κάνουμε θορύβους που καταγράφονται από το μικρόφωνο. Γι' αυτό θα προσπαθήσουμε να μην κινούμαστε την ώρα που μιλάμε. Για τον ίδιο λόγο, όταν εσείς θα μιλάτε, εγώ δεν θα σας διακόπτω ούτε θα παρεμβαίνω σε αυτά που λέτε. Θα προσπαθήσετε να πείτε μόνη/-ος σας όσα περισσότερα μπορείτε. Αν κολλήσετε κάπου, τότε θα σας βοηθήσω να συνεχίσετε.»

«Αν σε κάποιο σημείο θέλετε να διακόψετε, μπορείτε να μου το ζητήσετε.»

«Δεν καταγράφουμε πουθενά το όνομά σας και τα προσωπικά σας στοιχεία.»

4.2. Δοκιμαστική ηχογράφιση

Συνεχίζουμε με μια δοκιμαστική ηχογράφιση, για να εξοικειωθεί ο συμμετέχων με τη διαδικασία.

«Θα ξεκινήσουμε πρώτα με μια δοκιμή στο μικρόφωνο. Θα ανοίξω για λίγο το μικρόφωνο για να μιλήσουμε.»

Ανοίγουμε το μικρόφωνο και κάνουμε 2-3 ερωτήσεις, όπως:

«Πώς ήταν η μέρα σας σήμερα; / Τι κάνατε σήμερα;»

«Ποιο είναι το πρόγραμμά σας για τις επόμενες μέρες;»

Μετά ακούμε λίγο τι γράφτηκε και προχωράμε στις δοκιμασίες.

4.3. Χορήγηση δοκιμασιών-Οδηγίες εκμαίευσης λόγου

Πρώτα κάποιες γενικές οδηγίες.

Στόχος είναι οι συμμετέχοντες να μπορέσουν να αφηγηθούν όσο το δυνατόν περισσότερα από την κάθε ιστορία μόνοι τους, χωρίς παρέμβαση από τη δική μας πλευρά. Θα υπάρξουν πολλά σημεία στα οποία μπορεί να “κολλήσουν” και να δείχνουν ότι δυσκολεύονται πολύ. Μπορεί να υπάρχουν ελλείμματα μνήμης ή κατανόησης, οπότε να χρειάζονται περισσότερο χρόνο. Θα πρέπει να

δώσουμε το χρονικό περιθώριο να προσπαθήσουν να θυμηθούν, να σκεφτούν και να συνεχίσουν μόνοι τους, πριν προβούμε σε οποιαδήποτε παρέμβαση. Θα παρέμβουμε όταν δούμε ότι υπάρχει μια αξιοσημείωτα μεγάλη παύση (έχουμε βάλει ενδεικτικά 10 δευτερόλεπτα χωρίς να μιλάει καθόλου, εμείς όμως κρίνουμε αν χρειάζεται να αφήσουμε και περισσότερο χρόνο, πάντως όχι λιγότερο) ή όταν ο ίδιος δυσανασχετεί ή ζητάει βοήθεια. Αρχικά η παρέμβασή μας μπορεί να είναι απλώς μια παρακίνηση, όπως “δεν πειράζει, τα πάτε πολύ καλά, συνεχίστε”.

Στις ενότητες που ακολουθούν θα δείτε, ανά ιστορία, διάφορους τύπους παρακίνησης/βοήθειας που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε, διαδοχικά, για να συνεχιστεί η αφήγηση. Ακολουθώντας τη λογική και τη σειρά αυτών των βοηθειών και έχοντας πιο άμεση επαφή με τον κάθε συμμετέχοντα, μπορούμε κατά την κρίση μας να χρησιμοποιήσουμε δικές μας εκφράσεις. Όμως, αυτό που πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας είναι ότι ο στόχος μας είναι να βοηθήσουμε τον συμμετέχοντα να “ξεκολλήσει” από κάποιο συγκεκριμένο σημείο που δεν θυμάται και όχι να εκτελέσει τη δοκιμασία “υποβοηθούμενος”.

Εφόσον ολοκληρώσει την κάθε ιστορία, ρωτάμε πάντα “έχετε να προσθέσετε κάτι άλλο;”

Σε όλες τις ιστορίες υπάρχει μια ηχογραφημένη οδηγία. Αρχικά βάζουμε πάντα να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία και μετά την επεξηγούμε, σύμφωνα με τις οδηγίες που δίνονται παρακάτω.

Ανοίγουμε το μικρόφωνο για να ηχογραφήσουμε τον συμμετέχοντα, αφού έχουν δοθεί οι οδηγίες και όταν είναι έτοιμος/-η να ξεκινήσει.

1. Η ιστορία του εγκεφαλικού

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία "Πείτε μου τι συνέβη όταν πάθατε το εγκεφαλικό."

Αν σταματήσει να μιλάει επειδή δεν θυμάται καλά κάποιο γεγονός, παρακινούμε λέγοντας: “Δεν πειράζει. Τι άλλο θυμάστε;” ή “Τι άλλο συνέβη;” ή “Τι άλλο θα μπορούσατε να πείτε για το περιστατικό του εγκεφαλικού;”

1. Αν δεν θυμάται καθόλου τι συνέβη με το εγκεφαλικό ρωτάμε:
«Ποια είναι τα πρώτα πράγματα που θυμάστε μετά το εγκεφαλικό; Τι θα μπορούσατε να μου πείτε γι’ αυτό;»
2. Αν καμία απάντηση (για περίπου 10 δευτερόλεπτα):
«Πείτε μου, πώς άλλαξε η ζωή σας μετά το εγκεφαλικό; Πώς άλλαξε η καθημερινότητά σας;»
«Κάνατε κάποιες θεραπείες μετά το εγκεφαλικό; Μπορείτε να μου μιλήσετε γι’ αυτές;»
3. Αν καμία απάντηση (για περίπου 10 δευτερόλεπτα):
«Θα μπορούσατε να μου πείτε κάποια ιστορία για κάποιο σημαντικό γεγονός που έγινε παλιότερα στη ζωή σας; Μπορεί να είναι καλό ή κακό, μπορεί να είναι πολύ παλιό, από τα παιδικά σας χρόνια ή πιο πρόσφατο».
4. Αν καμία απάντηση (για περίπου 10 δευτερόλεπτα):

«Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να μου πείτε για κάποιο ταξίδι που πήγατε ή κάτι σχετικό με την οικογένειά σας ή την εργασία σας»

5. Αν καμία απάντηση, προχωράμε στις επόμενες δοκιμασίες.

Σε κάθε ερώτηση, ενθαρρύνουμε ολοκληρωμένες απαντήσεις.

Αν ο συμμετέχων ολοκληρώσει επιτυχώς τη δοκιμασία του εγκεφαλικού και βλέπουμε ότι μπορεί να συνεχίσει, ρωτάμε και κάτι ακόμα:

«Θα μπορούσατε να μου πείτε και κάποια ιστορία για κάποιο σημαντικό γεγονός που έγινε παλιότερα στη ζωή σας; Μπορεί να είναι καλό ή κακό, μπορεί να είναι πολύ παλιό, από τα παιδικά σας χρόνια ή πιο πρόσφατο».

Αν η δοκιμασία γίνεται σε υγιείς ομιλητές, τότε ζητάμε να μας αφηγηθούν ένα περιστατικό σχετικό με την υγεία τους (π.χ. ατύχημα, επέμβαση): «Μπορείτε να μας αφηγηθείτε κάποιο ατύχημα που έχετε πάθει ή οποιοδήποτε περιστατικό σχετικό με την υγεία σας που σας έχει συμβεί στο παρελθόν;»

2. Η ιστορία της ομπρέλας

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία.

Δείχνουμε τις εικόνες στην οθόνη.

«Οι εικόνες αυτές λοιπόν δείχνουν μια ιστορία. Δείτε τις με τη σειρά και μετά θα σας ζητήσω να μου πείτε αυτή την ιστορία με αρχή, μέση και τέλος. Μπορείτε να κοιτάζετε τις εικόνες, καθώς λέτε την ιστορία.»

Δείχνουμε τη σειρά των εικόνων, από το 1 έως το 6.

Αφήνουμε λίγο χρόνο να δει τις εικόνες. Ρωτάμε αν είναι έτοιμος/-η και ανοίγουμε το μικρόφωνο για να ξεκινήσει η ηχογράφιση.

1. Αν έχουν περάσει περίπου 10 δευτερόλεπτα και δεν έχει μιλήσει:

“Μπορείτε να ξεκινήσετε την ιστορία;”

2. Αν μετά από περίπου 10 δευτερόλεπτα πάλι δεν έχουμε ομιλία, δείχνουμε την πρώτη εικόνα και λέμε:

«Κοιτάξτε αυτή την εικόνα και πείτε μου τι πιστεύετε ότι συμβαίνει.»

3. Αν πάλι καμία απάντηση (για περίπου 10 δευτερόλεπτα), ρωτάμε:

«Τι μπορείτε να μου πείτε γι' αυτή την εικόνα;»

4. Αν καμία απάντηση, ρωτάμε:

«Τι δίνει η μητέρα στο αγόρι;»

Αν δεν απαντήσει, απαντάμε εμείς:

«Του δίνει μια ομπρέλα. Την πήρε το αγόρι την ομπρέλα;»

Αν δεν απαντήσει απαντάμε εμείς:

«Όχι, δεν την πήρε. Τι έγινε μετά;»

Το ίδιο κάνουμε για κάθε μια από τις εικόνες της ιστορίας.

Εάν σε οποιοδήποτε από τα παραπάνω στάδια βοήθειας (1-4) πάρουμε κάποια απάντηση, δεν συνεχίζουμε με τις επόμενες βοήθειες, δηλαδή σταματάμε να βοηθάμε και επιχειρούμε να εκμαιεύσουμε την ιστορία από αυτό το σημείο και μετά, ρωτώντας:

«Πολύ ωραία. Πώς συνεχίζεται τώρα η ιστορία;» ή «Τι συνέβη/τι έγινε μετά;»

3. Η διάσωση της γάτας

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία. Μετά δείχνουμε την εικόνα στην οθόνη.

«Εδώ έχουμε μια άλλη εικόνα. Εδώ συμβαίνουν διάφορα γεγονότα. Κοιτάξτε όλα όσα συμβαίνουν σε αυτή την εικόνα και πείτε μου μια ιστορία γι' αυτά που βλέπετε. Πείτε μου την ιστορία με αρχή, μέση και τέλος.»

Αφήνουμε χρόνο να δει την εικόνα, για να σχηματίσει μια συνολική ιστορία. Όταν είναι έτοιμος/-η, ανοίγουμε το μικρόφωνο.

1. Αν περάσουν περίπου 10 δευτερόλεπτα χωρίς να έχει μιλήσει, λέμε:

“Μπορείτε να ξεκινήσετε την ιστορία;”

2. Αν μετά από 10 περίπου δευτερόλεπτα δεν μιλάει, λέμε:

«Κοιτάξτε εδώ (δείχνουμε το τμήμα της εικόνας που δείχνει τη γάτα ανεβασμένη πάνω στο δέντρο και το κοριτσάκι που προσπαθεί να την πιάσει). Τι συμβαίνει εδώ; Ξεκινήστε την ιστορία από αυτό το σημείο.»

3. Αν καμία απάντηση (για περίπου 10 δευτερόλεπτα), ρωτάμε:

«Βλέπετε τη γάτα που έχει κολλήσει πάνω στο δέντρο; Τι συνέβη;»

4. Αν απαντήσει στο βήμα 1 με λιγότερες από 2 προτάσεις (δηλαδή αν απαντήσει στη μεμονωμένη ερώτηση και μετά σταματήσει), παρακινούμε να συνεχίσει:

«Πολύ ωραία. Συνεχίστε τώρα την ιστορία από αυτό το σημείο. Τι άλλο συνέβη;/ Τι άλλο μπορείτε να μου πείτε γι' αυτή την ιστορία;»

Αν απαντήσει, παρακινούμε να συνεχίσει την ιστορία από εκεί και κάτω με τα υπόλοιπα γεγονότα («Συνεχίστε την ιστορία από αυτό το σημείο»). Αν δεν απαντήσει, συνεχίζουμε με τον ίδιο τρόπο (βήματα 1-4), δείχνοντας, διαδοχικά, διάφορα σημεία της εικόνας. Εκμαιεύουμε μεμονωμένες απαντήσεις.

4. Η ιστορία της Σταχτοπούτας

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία και μετά διευκρινίζουμε τις οδηγίες.

«Τώρα λοιπόν θα σας ζητήσω τώρα να μου πείτε το παραμύθι της Σταχτοπούτας; Το θυμάστε καθόλου; Οι εικόνες που θα δείτε θα σας βοηθήσουν να το θυμηθείτε. Κοιτάξτε πρώτα όλες τις εικόνες με τη σειρά, για να θυμηθείτε την ιστορία όσο καλύτερα μπορείτε. Μετά, θα σας ζητήσω να μου πείτε αυτή την ιστορία με δικά σας λόγια, χωρίς να βλέπετε τις εικόνες.»

Αν μας απαντήσει ότι δεν ξέρει το παραμύθι, τότε ζητάμε να μας πει ένα παραμύθι που γνωρίζει. Είναι σημαντικό να μας πει ένα παραμύθι που θυμάται καλά. Ακολουθεί μια ενδεικτική λίστα γνωστών παραδοσιακών παραμυθιών. Λέμε τα παραμύθια της λίστας για να διαλέξει από αυτά αυτό που ξέρει πιο καλά. Αν δεν ξέρει κανένα από αυτά, μπορεί να μας πει ένα άλλο παραμύθι της επιλογής του.

Ενδεικτικά παραμύθια:

- Η Κοκκινোসκουφίτσα
- Η Χιονάτη και οι 7 νάνοι
- Τα τρία γουρουνάκια
- Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια
- Το ασχημόπαπο
- Η ωραία κοιμωμένη

“Ξεφυλλίζουμε” το βιβλίο στην οθόνη πατώντας τα βελάκια δεξιά και αριστερά, για να δει όλες τις εικόνες. Αφήνουμε όσο χρόνο χρειάζεται. Δεν φρεσκάρουμε τη μνήμη του σχετικά με την ιστορία, δεν του θυμίζουμε εμείς δηλαδή τι έγινε στην ιστορία. Όταν είναι έτοιμος/-η/-η λέμε:

«Τώρα πείτε μου όσα μπορείτε περισσότερα από την ιστορία της Σταχτοπούτας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε όσες λεπτομέρειες θέλετε από αυτά που θυμάστε ή από τις εικόνες που είδατε.»

Αν απαντήσει με λιγότερες από 3 προτάσεις και μετά δείχνει να κολλάει (μεγάλη παύση, περίπου 10 δευτερόλεπτα, λέμε:

«Πολύ ωραία, συνεχίστε την ιστορία/ τι έγινε μετά»

Το ίδιο κάνουμε σε κάθε σημείο που δείχνει να “κολλάει”, κάνοντας μεγάλη παύση. Εναλλακτικά, χρησιμοποιούμε ερωτήσεις παρακίνησης, όπως: «Τι συνέβη σε αυτό το σημείο; Τι θυμάστε;» ή «Τι άλλο μπορείτε να πείτε για αυτό το σημείο της ιστορίας;» ή «Τι άλλο θυμάστε;» ή «Τι άλλο συνέβη;».

Αν στην πορεία δεν θυμάται κάποιο συγκεκριμένο γεγονός της ιστορίας, ενθαρρύνουμε να συνεχίσει με το επόμενο γεγονός που θυμάται: «Δεν πειράζει. Συνεχίστε παρακάτω.» «Ποιο είναι το επόμενο γεγονός που θυμάστε; Συνεχίστε από εκεί.».

Αν δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις προηγούμενες προσπάθειες παρακίνησης, κάνουμε, διαδοχικά, ερωτήσεις για διάφορα βασικά γεγονότα της ιστορίας, περιμένοντας απάντηση. Αν μας απαντήσει, παρακινούμε να συνεχίσει την ιστορία από κει και κάτω μόνος/-η του, χωρίς να δώσουμε άλλη βοήθεια («Τώρα συνεχίστε την ιστορία από αυτό το σημείο»).

Ενδεικτικές ερωτήσεις για το περιεχόμενο της ιστορίας:

- Πώς ξεκινάει η ιστορία;
- Ποια ήταν η Σταχτοπούτα;
- Με ποιον ζούσε;
- Ποιος διοργάνωσε έναν μεγάλο χορό;
- Πήγε η Σταχτοπούτα στον χορό;
- Ποιος τη βοήθησε να πάει στον χορό;
- Πώς τη βοήθησε;
- Ποιον συνάντησε η Σταχτοπούτα στον χορό;
- Τι συνέβη στον χορό;

κ.ο.κ.

Αν δεν ανταποκριθεί σε κάποια από τις παραπάνω ερωτήσεις, δίνουμε εμείς μια πολύ σύντομη απάντηση και μετά παρακινούμε να συνεχίσει από εκεί και κάτω.

Συνεχίζουμε μέχρι να ολοκληρώσει την ιστορία ή μέχρι το σημείο που είναι σαφές ότι δεν μπορεί να συνεχίσει.

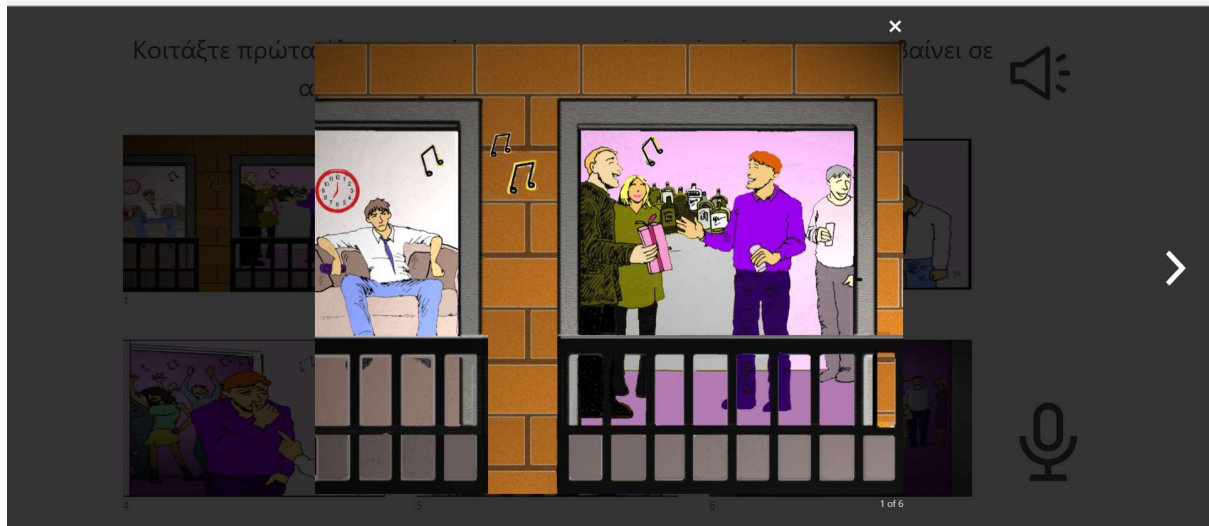
5. Η ιστορία του πάρτι

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία. Μετά λέμε.

«Θα σας δείξω τώρα με τη σειρά αυτές τις εικόνες, οι οποίες δείχνουν μια ιστορία.»

Το Πάρτι έχει ως ερεθίσματα 6 εικόνες. Στην οθόνη οι εικόνες φαίνονται αρκετά μικρές. Πατώντας πάνω τους, μεγαλώνουν και ο συμμετέχων μπορεί να τις δει διαδοχικά σε μεγάλο μέγεθος. Δείχνουμε τις εικόνες, τη μία μετά την άλλη, πατώντας το δεξιό βελάκι. Αφήνουμε όσο χρόνο χρειάζεται για να δει τις εικόνες και να καταλάβει τι συμβαίνει σε αυτές.

Μετά, κλείνουμε το παράθυρο με το X.

«Τώρα θα ήθελα να μου πείτε την ιστορία που συμβαίνει σε αυτές τις εικόνες με αρχή, μέση και τέλος. Μπορείτε να κοιτάζετε τις εικόνες, καθώς λέτε την ιστορία.»

Αν είναι έτοιμος/-η, ανοίγουμε το μικρόφωνο.

1. Αν έχουν περάσει περίπου 10 δευτερόλεπτα και δεν έχει μιλήσει:

“Μπορείτε να ξεκινήσετε την ιστορία;”

2. Αν πάλι καμία απάντηση (για περίπου 10 δευτερόλεπτα):

(Δείχνουμε την πρώτη εικόνα) «Κοιτάζτε αυτή την εικόνα. Τι πιστεύετε ότι συμβαίνει;»

3. Αν καμία απάντηση, ρωτάμε:

«Τι μπορείτε να μου πείτε γι’ αυτή την εικόνα;»

4. Αν καμία απάντηση, ρωτάμε:

«Πού βρίσκεται αυτός ο νεαρός;»

Αν δεν απαντήσει, απαντάμε εμείς:

«Βρίσκεται στο διαμέρισμά του.»

Αν καμία απάντηση ρωτάμε:

«Τι συμβαίνει στο διπλανό διαμέρισμα;»

Αν δεν απαντήσει, απαντάμε εμείς:

«Στο διπλανό διαμέρισμα γίνεται ένα πάρτι.»

Τα ίδια βήματα ακολουθούμε για κάθε μια από τις εικόνες της ιστορίας, εφόσον βλέπουμε ότι δεν μπορεί να συνεχίσει.

Εάν σε οποιοδήποτε από τα παραπάνω στάδια βοήθειας (1-4) πάρουμε κάποια απάντηση, δεν συνεχίζουμε με τις επόμενες βοήθειες, δηλαδή σταματάμε να βοηθάμε και επιχειρούμε να εκμαιεύσουμε την ιστορία από αυτό το σημείο και μετά, ρωτώντας:

«Πολύ ωραία. Πώς συνεχίζεται τώρα η ιστορία;» ή «Τι συνέβη/τι έγινε μετά;»

6. Η ιστορία των δύο νέων και του δαχτυλιδιού

Στην ιστορία του Δαχτυλιδιού το κύριο ερέθισμα είναι η ηχογραφημένη ιστορία που ο συμμετέχων ακούει και πρέπει να επαναφηγηθεί. Οι εικόνες λειτουργούν βοηθητικά, κυρίως για να μπορέσει, καθώς κοιτάζει τις εικόνες, να θυμηθεί τα κύρια γεγονότα της ιστορίας, όταν τα επαναφηγείται.

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία και διευκρινίζουμε:

«Τώρα λοιπόν θα ακούσετε μια ιστορία και στη συνέχεια θα σας ζητήσω να την επαναλάβετε. Οι εικόνες που θα σας δείξω θα σας βοηθήσουν να τη θυμηθείτε.»

Πατώντας πάνω στις εικόνες που εμφανίζονται στην οθόνη, αυτές μεγαλώνουν και μπορούμε να τις δούμε διαδοχικά, πατώντας τα βελάκια. Δείχνουμε τις εικόνες, τη μία μετά την άλλη, σε μεγάλο μέγεθος. Κλείνουμε το παράθυρο με το Χ.

Συνεχίζουμε λέγοντας: «Ακούστε τώρα προσεκτικά, για να μπορέσετε μετά να επαναλάβετε την ιστορία.»

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη ιστορία (πατώντας το πράσινο μεγάφωνο).

«Τώρα επαναλάβετε την ιστορία όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένα. Μπορείτε να κοιτάζετε τις εικόνες, όσο θα αφηγείστε την ιστορία».

Όταν είναι έτοιμος/-η, ανοίγουμε το μικρόφωνο.

Αν απαντήσει με λιγότερες από 3 προτάσεις και μετά δείχνει να κολλάει (μεγάλη παύση, περίπου 10 δευτερόλεπτα), χρησιμοποιούμε τις παρακάτω ερωτήσεις για παρακίνηση:

«Πολύ ωραία. Τι έγινε μετά;/Συνεχίστε την ιστορία;»

Αν στην πορεία της αφήγησης δυσκολεύεται σε κάποια σημεία της ιστορίας:

1. Χρησιμοποιούμε ερωτήσεις για παρακίνηση:

«Τι συνέβη σε αυτό το σημείο; Τι θυμάστε;» ή

«Τι άλλο μπορείτε να πείτε για αυτό το σημείο της ιστορίας;»

«Τι άλλο θυμάστε;» ή

«Τι άλλο συνέβη;»

2. Αν δεν ανταποκρίνεται, δείχνουμε τη σχετική εικόνα, για να τον/την βοηθήσουμε να θυμηθεί:

«Μήπως αυτή η εικόνα σας βοηθάει;» ή

«Τι συνέβη σε αυτή την εικόνα;»

3. Αν δεν ανταποκρίνεται, ενθαρρύνουμε να συνεχίσει με το επόμενο γεγονός που θυμάται:

«Δεν πειράζει. Συνεχίστε παρακάτω.»

«Ποιο είναι το επόμενο γεγονός της ιστορίας που θυμάστε; Συνεχίστε από κει.»

4. Αν δεν ανταποκρίνεται, στα προηγούμενα βήματα κάνουμε, διαδοχικά, ερωτήσεις για βασικά γεγονότα της ιστορίας, ακολουθώντας τις εικόνες και περιμένουμε απάντηση σε κάθε μία (όχι λιγότερο από 10 δευτερόλεπτα). Αν μας απαντήσει σε κάποια από αυτές, δεν συνεχίζουμε να βοηθάμε άλλο, αλλά παρακινούμε να συνεχίσει την ιστορία από κει και κάτω μόνος/-η του. («Ωραία. Συνεχίστε τώρα την ιστορία από εδώ και πέρα.»)

Ενδεικτικές ερωτήσεις για το περιεχόμενο της ιστορίας:

- Πώς ξεκινάει η ιστορία;
- Ποιος είναι αυτός ο νεαρός;
- Ποιες είναι αυτές οι γυναίκες;
- Ποια συνάντησε ο νεαρός;
- Πού συνάντησε την κοπέλα;
- Τι του έδωσε η κοπέλα;
- Τι του είπε η κοπέλα;
- Τι συνέβη στον νεαρό όταν επέστρεψε στο παλάτι;

- Τι συνέβη με τη συνάντησή τους;
- Πώς βοήθησε το πουλάκι την κοπέλα; Τι της είπε;
- Τι έκανε μετά η κοπέλα;
- Τι έκανε στο τέλος ο νεαρός;
- Πώς τελειώνει η ιστορία;

5. Αν δεν ανταποκριθεί σε κάποια από τις ερωτήσεις, δίνουμε εμείς την απάντηση και μετά παρακινούμε να συνεχίσει από εκεί και κάτω.

Συνεχίζουμε μέχρι να ολοκληρώσει την ιστορία ή μέχρι το σημείο που είναι σαφές ότι δεν μπορεί να συνεχίσει.

7. Η ιστορία του λαγού και της χελώνας

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη οδηγία και μετά διευκρινίζουμε:

«Τώρα λοιπόν θα ακούσετε άλλη μια ιστορία και μετά θα σας ζητήσω να την επαναλάβετε.»

Βάζουμε να ακουστεί η ηχογραφημένη ιστορία (πατώντας το πράσινο μεγάφωνο).

Όταν τελειώσει, λέμε:

«Τώρα επαναλάβετε την ιστορία όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένα.»

Αν απαντήσει με λιγότερες από 3 προτάσεις και μετά δείχνει να κολλάει (μεγάλη παύση, τουλάχιστον 10 δευτερόλεπτα), ρωτάμε:

«Πολύ ωραία. Τι έγινε μετά;/Συνεχίστε την ιστορία.»

Το ίδιο κάνουμε σε κάθε σημείο που δείχνει να “κολλάει” με μεγάλη παύση. Εναλλακτικά, χρησιμοποιούμε ερωτήσεις παρακίνησης, όπως: «Τι άλλο μπορείτε να πείτε για αυτό το σημείο της ιστορίας;» ή «Τι άλλο θυμάστε;» ή «Τι άλλο συνέβη;».

Αν και πάλι δεν θυμάται, ενθαρρύνουμε να συνεχίσει με το επόμενο γεγονός που θυμάται: «Δεν πειράζει. Συνεχίστε παρακάτω.» «Ποιο είναι το επόμενο γεγονός που θυμάστε; Συνεχίστε από εκεί.»

Αν δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις προηγούμενες προσπάθειες παρακίνησης, κάνουμε, διαδοχικά, ερωτήσεις για διάφορα βασικά γεγονότα της ιστορίας, περιμένοντας απάντηση (αφήνουμε τουλάχιστον 10 δευτερόλεπτα). Αν μας απαντήσει, παρακινούμε να συνεχίσει την ιστορία από κει και κάτω μόνος/-η του.

Ενδεικτικές ερωτήσεις για το περιεχόμενο της ιστορίας:

- Πώς ξεκινάει η ιστορία;
- Τι πρότεινε η χελώνα στον λαγό;

- Πώς ξεκίνησε ο αγώνας;
- Τι έκανε ο λαγός στη διάρκεια του αγώνα;
- Πώς συνέχισε η χελώνα τον αγώνα;
- Τι έγινε στο τέλος της ιστορίας;

Αν δεν ανταποκριθεί σε κάποια από τις παραπάνω ερωτήσεις, δίνουμε εμείς μια πολύ σύντομη απάντηση και μετά παρακινούμε να συνεχίσει από εκεί και κάτω.

Συνεχίζουμε μέχρι να ολοκληρώσει την ιστορία ή μέχρι το σημείο που είναι σαφές ότι δεν μπορεί να συνεχίσει.